

3

Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *Hemmeligheder* som undervisning, kan de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- 🕒 Den anonyme men personlige jeg-fortæller
- 🕒 Reflekter med fakta og viden

SPROG

- 🕒 Overskrift der fænger
- 🕒 Pitch din tekst

FORM

- 🕒 Layout en artikel

Den anonyme men personlige jeg-fortæller

Et af opgavekravene er, at eleven skal fortælle om *dine egne eller andres erfaringer med hemmeligheder*.

Med andre ord skal eleverne formidle en god historie og ikke blot gengive en neutral beretning eller opremsning af et handlingsforløb.

FORSLAG

1

Tal med eleverne om, at "jeg"-et skal præsenteres for læseren, da de jo ikke ved, hvem du er. En præsentation kan sagtens være anonym, men det er vigtigt at give læseren et indtryk af alder, tid og sted. Fx *Som teenager kan det godt være svært at holde på en hemmelighed. Når man endda også er afhunkøn, så er det endnu sværere. For vi tøser elsker at sladre. Især når man som jeg bor langt ude på landet, hvor der virkelig ikke sker det store.*

2

Lad eleverne forberede deres historie ved enten at bruge **FORTÆLLE-BLOMSTEN** eller introducer dem for **FORTÆLLEKLODSENE**.

3

Få eleverne til at fortælle deres egen historie mundtligt, inden de begynder at skrive den ned. Lad dem give hinanden feedback på, hvor historien er interessant, og hvor man som modtager begynder at kede sig.

Reflekter med fakta og viden

I teksten skal eleverne: *reflektere over, hvorfor mennesker har hemmeligheder*.

I den forbindelse har de som forberedelse til deres tekst skulle *undersøge*,

hvorfor vi har hemmeligheder, og hvad hemmeligheder betyder for os, og inddrage denne viden i din tekst.

FORSLAG

1

Lad eleverne lave research på nettet om emnet og lav en fælles brainstorm på, hvad de har fundet ud af. Brug evt. de to anbefalede kilder fra Opgave C: Brug ressourcerne:

🕒 DERFOR ER HEMMELIGHEDER NØDVENDIGE FOR OS

af Mathilde Sørensen, dr.dk, 25. juli 2016

<https://www.dr.dk/levnu/psykologi/derfor-er-hemmeligheder-noedvendige-os>

🕒 HEMMELIGHEDSFULDE DANSKERE LYVER OVER FOR FAMILIE OG VENNER

af Anders Holm Nielsen, dr.dk, 25. juli 2016

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/grafik-hemmelighedsfulde-danskere-lyver-over-familie-og-venner>

2

Brug 📄 **REFLEKSIONSBLOMSTEN** til at de i mindre grupper og mundtligt får reflekteret over, hvorfor mennesker har hemmeligheder, og hvad det betyder for os.

3

Lad eleverne skrive deres umiddelbare tanker ned ved at bruge startsætningerne fra 📄 **REFLEKSIONSBLOMSTEN**. Så kan de altid finpudse det sprogligt senere.

🕒 Overskrift der fænger

I opgavekravene står at, eleven skal *give din tekst en rubrik*.

Overskrifter, rubrikker eller titler kan være med til at tydeliggøre hensigten med teksten og gøre modtageren nysgerrig. Overskrifter er et kreativt hjørne af teksten, der kræver, at man som skribent læser sin tekst igennem og ser den i et lidt større perspektiv ved at stille sig selv spørgsmålet: hvad er det egentlig jeg vil med min tekst, og hvordan kan jeg gøre min læser nysgerrig på at læse den?

Husk at overskriften i en besvarelse til prøven ikke er opgavens overskrift, som her *Opgave 2 hemmeligheder*. Det er blot angivelse til censor, og kan stå i sidehovedet eller være angivet med en mindre skriftstørrelse, der ikke forstyrrer teksten som helhed.

FORSLAG

1

Lad eleverne skrive 3-5 forslag ned til overskrifter til deres egne eller hinandens tekster. Overskrifterne må max være 5-8 ord.

Fem gode huskeråd, når man skriver overskrifter:

- Brug gerne **et tal** i overskriften
"To hemmeligheder jeg gerne ville være foruden"
- Brug "**Sådan**" i overskriften
"Sådan holder du på en umulig hemmelighed"
- Skriv overskriften som et **spørgsmål**
"Hvorfor pirrer hemmeligheder?"
- Brug **negative superlativer** i stedet for positive
"Den værste hemmelighed, jeg kom til at røbe"
- Brug **ordspil eller alliterationer**:
"Hemmelig, nemlig!"

2

Præsenter eleverne for alternative skrifttyper til at skrive overskrifter, da disse gerne må skille sig ud fra brødteksten. Eksempel:

Opgave 2 Hemmeligheder

Hvad der virkelig skete den aften...

🎯 Pitch din tekst

Et pitch er en kort fremhævet tekst, der står lige under overskriften. Du kender det fra programoversigter på Netflix, trailere til film eller som manchetter i avisartikler og på mange hjemmesider, der også bruger et pitch til at få læseren på krogen.

En pitch kan først skrives, når teksten er faldet nogenlunde på plads. Men det kan være et skrivepædagogisk greb eller finte om du vil, til at få eleverne til at læse deres tekst og forholde sig til, hvad de egentlig er, de gerne vil formidle. Altså kan en god pitch fremme selve hensigten med teksten.

FORSLAG

1

Brug skriveøvelsen **SKRIV EN PITCH** fra *SkriveKlar 9, Forløb 2, skriveøvelse 3*.

🎯 Layout en artikel

I opgaven fremgår det, at elevens beretning skal indgå i et temanummer i en avis.

Det betyder konkret, at eleven også skal layoute sin tekst, som de forestiller sig, at den vil se ud i avisen. Eleverne vælger selv, om det skal være en digital eller trykt avis.

Her kan de vise, at de kan anvende forskellige modaliteter og skrivepro-

grammets formateringsmuligheder funktionelt og sikkert, som det heder sig i prøvevejledningen fra UVM.

FORSLAG

1

Find eksempler på, hvordan henholdsvis digitale og trykte artikler ser ud i en avis.

I kan evt. bruge de to artikler, som der henvises til i **Opgave C Brug resourcerne** og i det faglige fokuspunkt Reflekter med fakta og viden.

2

Vælg det format, som bedst matcher de muligheder, der er i elevernes skriveprogram.

3

Tal med eleverne om, hvilke layoutvalg, der vil gøre teksten overskuelig og indbydende at læse.

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Brug en eller flere af øvelserne fra **Lær at afkode opgaverne til prøven**. Forbered teksten ved at arbejde med de udvalgte faglige fokuspunkter:

- Den anonyme men personlige jeg-fortæller
- Reflekter med fakta og viden

MENS ELEVERNE SKRIVER

Du kan enten lade eleverne forberede og skrive teksten, som I plejer.

Eller du kan også prøve denne skrivestrategi: Skriv den bagfra.

Det kan være en sjov udfordring at skrive en tekst bagfra (altså afsnitsmæssigt) både skriveteknisk og hjernemæssigt, da vi er så vant til at skrive kronologisk. Men det er en måde, hvorpå du som skribent bliver tvunget til at forholde dig til, hvor du vil hen med din tekst, og det kan give nogle andre perspektiver.

Jeg siger ikke, at det er nemt, men det kan være sjovt at gøre noget andet, end man og hjernen lige plejer.

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Brug **SPROGVASKMANUALEN**, når eleverne skal lave den sidste korrektur. Du finder en videoguide til eleverne på skriveklar.gyldendal.dk til hvordan de skal bruge manualen.

Arbejd med de faglige fokuspunkter:

- Overskrift der fænger
- Pitch din tekst
- Layout en artikel